

České zemědělství a SZP 2021-2027

Jan Doležal, Agrární komora České republiky

Agrární sektor v ČR , základní data

- ❖ 4,2 mil. ha zemědělské půdy, 3,6 mil. ha orné půdy
- ❖ Přes 3,1 mil. vlastníků zemědělské půdy.
- ❖ 75 % půdy propachtováno.
- ❖ Není zákon o půdě, volný trh s půdou.
- ❖ Narůst cen půdy.
- ❖ Státní půdy jen 120 tis. ha (rezervy na liniové stavby).
- ❖ 30 tisíc zemědělců (žadatelů o dotace).
- ❖ Není podmínka aktivního zemědělce.

Agrární sektor v ČR, dualita

- ❖ Z 30 tisíc žadatelů je 1850 žadatelů, kteří obhospodařují 500 a více hektarů.
- ❖ 1850 podniků vlastní 145 tisíc fyzických osob, 42 % obshopodařované půdy
- ❖ 5000 fyzických a právnických osob sdružených v Komoře obhospodařuje 67 % zemědělské půdy, vytváří 90 % produkce
- ❖ Živočišná výroba a speciální rostlinná výroba velkou měrou zastoupeny u větších podniků.
- ❖ Společenská diskuze, velký=špatný
- ❖ Přesah do politické debaty

Širší souvislosti reformy SZP

- ❖ Pravidla by měla platit od 1.1. 2021.
- ❖ V květnu 2019 volby do EP, nový Parlament, nová Komise.
- ❖ V posledním období trvala Komisi, Parlamentu a Radě finalizace legislativy 2,5 roku (navíc jen greening, nyní komplikovanější).
- ❖ Diskuze o Víceletém finančním rámci bude náročná (není dořešen Brexit, jsou tu nové priority jako je migrace nebo bezpečnost).
- ❖ Komise chce krátit peníze na zemědělství, to se řadě silných hráčů jako je Francie, Španělsko nebo Itálie nelíbí.
- ❖ Bez uzavření diskuze k VFR není možné uzavřít legislativní proces reformy SZP, k VFR se hlasuje jednomyslně.

Víceletý finanční rámec

- ❖ Rozpočet EU je sedmiletý a zpravidla vyrovnaný (výdaje=příjmy), nové výdaje=další příjmy.
- ❖ Návrh navýšit strop příjmů z 1 % HND (hrubý národní důchod) na 1,114 % HND.
- ❖ Čistí plátcí (Nizozemí, Dánsko, Švédsko, Rakousko) s tím nesouhlasí, mají pocit, že platí účet za Brexit.
- ❖ Někteří čisté příjemci (Střední a východní Evropa a jižní křídlo) mají zase problém, že se ubere peněz na kohezi (rozvoj chudších regionů a zemědělství) a přidá se na migraci a bezpečnost.
- ❖ Pokud se rozpočet neschválí, bude rozpočtové provizorium podle starých pravidel.

Co je v reformě nového?

- ❖ Nový prováděcí mechanismus = více rozhodovacích pravomocí členskými státy, členské státy si budou vytvářet vlastní pravidla, EU bude v roli auditora a centrální platební agentury.
- ❖ 60 % obálky přímých plateb na podporu příjmů BIS (141 €), další vrstva ekoscheme (asi 60€), zbytek citlivé komodity, končí greening.
- ❖ Na citlivé komodity 12+3 % (ve výjimečných případech), namísto 13+2 %
- ❖ Do Cross compliance tzv. posílená podmíněnost, osevňovací postup.
- ❖ Přímých plateb se bude týkat kombinace zastropování a degresivity.
- ❖ Nová definice pro aktivního zemědělce (EU určí rámec, členské státy si stanoví podrobnosti, bude se lišit od současné definice, která AZ řešila jen negativním seznamem činností).

SZP, financování

- ❖ **Na přímé platby pro ČR máme vyčleněno = 839 mil. eur / rok (21,4 mld. Kč) = 236 euro / hektar (6.018 Kč).**
- ❖ **V porovnání se současným obdobím je to -4,1 % (v současném období je 875 mil. euro / rok).**
- ❖ **Na PRV je vyčleněno 259 mil. euro / rok a to by bylo při stejném kofinancování 35 % = 399 mil. euro / rok = 10,2 mld. Kč / rok – v současném období je na jeden rok včetně 35 % kofinancování 500 mil. euro = - 20 % !!!.**

SZP, financování

- ❖ Peníze získané zastropováním zůstávají v členském státu.
- ❖ Mezi pilíři (přímé platby a PRV) je možné libovolně přesunovat prostředky až do výše 15 %.
- ❖ Peníze získané zastropováním se mají použít k redistributivním účelům a nad rámec 15 % přesunů se může zbytek přesunout do obálky PRV.
- ❖ Navíc je možné do PRV přesunout dalších 15 %, pokud jsou tyto prostředky určené na boj proti klimatickým změnám.
- ❖ Povinné kofinancování II. Pilíře se zvyšuje z 15 na 25 %.
- ❖ Ruší se krizová rezerva SZP na úrovni EU, namísto toho bude mít každý členský stát možnost každoročně dávat stranou 3 % z obálky přímých plateb na řešení výkyvů na trhu, nálezových situací a živelných pohrom.

SZP, zastropování

- ❖ Je navržené postupné zastropování od 60 tis. euro po 100 tis. euro – s tím, že na jeden podnik vychází při započtení degresivity max. 81,2 tis. euro za rok = 2,1 mil. Kč, pokud by podnik neměl žádné osobní náklady.
- ❖ Ke stropu je totiž možné přičíst mzdy zaměstnanců + veškeré odvody – daně, sociální a zdravotní odvody. U fyzických osob se počítá se započtením rodinných příslušníků, kteří na farmě pracují a nejsou zaměstnanci. Není jasné jak je to u právnických osob. Z legislativy spíše vyplývá, že by se měl započítat průměrný počet pracovníků podniku a ten vynásobit průměrnou mzdou v oboru a regionu. To je třeba změnit na skutečné osobní náklady.
- ❖ Do zastropování navrhuje Komise započítat všechny složky přímých plateb – základní platba na plochu, dobrovolný formát ekologické platby a i VCS – platba na citlivé komodity a živočišnou výrobu.

Zastropování, degressivita

- ❖ „Tvrdý strop je 100 tisíc €,
- ❖ Navíc degressivita
 - 1) nad 60 tisíc € a do 75 tisíc € (25 %)
 - 2) nad 75 tisíc € a do 90 tisíc (50 %)
 - 3) nad 90 tisíc a do 100 tisíc (90 %)

Zastropování, degresivita v ČR, PŘÍKLAD I

- ❖ Žadatel v ČR obhospodařuje 600 hektarů, má nárok na 201 euro na hektar (60 % vypočtené obálky v rámci nových BIS (141 €) a ekologická platba 60 €).
- ❖ Celkově má nárok na 120 600 € před krácením.
- ❖ Žadatel zaměstnává sám sebe s celkovými osobními náklady 15 000 € (381 80 CZK) ročně.
- ❖ Po odečtu osobních nákladů vychází 105 600 €. Žadatele se týká absolutní strop 100 tisíc €, a všechny vlny degrese.
- ❖ Může tak dostat maximum 81 200 €.
- ❖ Žadatel je paradoxně „trestán“ za ekoplatby, které mu navyšují platby. Kvůli extenzivní produkci má málo zaměstnanců.

Zastropování, degresivita v ČR, PŘÍKLAD II

- ❖ Žadatel v ČR obhospodařuje 600 hektarů, má nárok na 141 euro na hektar, nedostal ekologickou platbu).
- ❖ Celkově má nárok na 84 000 € před krácením.
- ❖ Žadatel zaměstnává sám sebe s celkovými osobními náklady 15 000 € (381 80 CZK) ročně.
- ❖ Po odečtu osobních nákladů vychází 69 000 €. Žadatele se netýká absolutní strop 100 tisíc €, ale týká se ho první vlna degrese
- ❖ Mezi 60-75 tisíci € se mu z 9 tisíc € vezme jedna čtvrtina, tj. 2250 €, žadatel dostane 69 000€-2250 €, tj. 66 750 €.
- ❖ Paradoxní situace, kdy nesplňuje podmínky pro „eco“ platbu, ale krátí se mu méně.

Zastropování, degresivita v ČR, PŘÍKLAD III

- ❖ Žadatel v ČR obhospodařuje 600 hektarů, má nárok na 201 euro na hektar (141 € SAPS a ekologická platba 60€).
- ❖ Celkově má nárok na 120 600 € před krácením.
- ❖ Žadatel zaměstnává 10 lidí s celkovými náklady 150 tisíc € ročně.
- ❖ Žadatel si odečte náklady od celkového stropu a vychází minus 29 400 €.
- ❖ Zpátky přičte osobní náklady (150 tisíc) a vyjde částka 120 600, dostane vše na co má nárok.
- ❖ Žadatel by v tomto případě nesměl mít žádnou speciální rostlinnou výrobu, ani zvířata. Držel by zaměstnance, aby nepřicházel o platby.

Zastropování, degresivita v ČR, PŘÍKLAD IV

- ❖ Žadatel v ČR obhospodařuje 2000 hektarů, má nárok na 141 euro na hektar BIS, ekologickou platbu 60 €, VCS - má 300 dojnic (sazba není stanovena, mohla by se pohybovat kolem 120 €)
- ❖ Celkově má nárok na 402 000 € před krácením za BIS a eco platby a 36 000 € na dojnice (= 438 000 €)
- ❖ Žadatel zaměstnává 40 lidí s celkovými náklady 600 tisíc € ročně
- ❖ Žadatel si odečte náklady od celkového stropu a vychází minus 162 000 € (částka nižší než 60 tisíc, nic se nekrátí)
- ❖ K částce minus 162 tisíc € se připočte 600 tisíc €, vychází zpět částka 438 000 €, žadatel dostane vše.
- ❖ Žadatel musí udržet počet zaměstnanců, úbytek jedenácti zaměstnanců by znamenal krácení plateb.

Zastropování, degresivita v ČR, PŘÍKLAD V

- ❖ Žadatel v ČR obhospodařuje 500 hektarů, má nárok na 201 euro na hektar (60 % vypočtené obálky v rámci nových SAPSů), má 100 masných telat (sazba není stanovena, ale mohla by se pohybovat kolem 300 €).
- ❖ Celkově má nárok na 100 500 € před krácením za BIS a eco a 30 000 € za masná telata (= 130 500€).
- ❖ Žadatel zaměstnává 5 lidí s celkovými náklady 65 tisíc € ročně.
- ❖ Žadatel si odečte náklady od celkového stropu a vychází 65 500 €.
- ❖ Krátí se 5500 € 25 %, vychází 1375€, zbývá 4125 €, žadatel znovu připočte osobní náklady, vychází 69 125 €, žadatel dostane 69 125 €.

Vyjednávání SZP, co je špatně?

- Navýšení stropu a osobní náklady jsou krok vpřed, ale:
 - ❖ Do stropu se započítávají veškeré přímé platby (decouplované a vázané).
 - ❖ Odpočet osobních nákladů bude velmi administrativně náročný pro žadatele i stát (ČR by měla víc práce než třeba Rakousko).
 - ❖ Není jasné, zda se budou započítávat jen zaměstnanci v provovýrobě nebo i management a přidružená výroba.
 - ❖ Článek 15 počítá s průměrnou mzdou v sektoru vynásobenou AWU, ne s reálnými mzdami.
 - ❖ Mzdy se napříč členskými státy liší, faktické stropy tak budou na západě vyšší než u nás.
 - ❖ EK chce podporovat precizní zemědělství, stárnutí zemědělců, odchody.

Vyjednávání SZP, co je teď třeba dělat

- Návrh Komise je začátkem legislativního procesu:
 - ❖ Do debaty budou nyní promlouvat členské státy.
 - ❖ Předsednictví Radě – Rakousko (2. pol. 2018), Rumunsko (1. pol. 2019), Finsko (2. pol. 2019), Chorvatsko (1. pol. 2020), Německo (2. pol. 2020 – musí být hotovo).
 - ❖ Členské státy chtějí zastropování dobrovolné a jsou proti krácení peněz na SZP.
 - ❖ Kompromisem je místo zastropování jeden povinně volitelný nástroj s redistributivním efektem (zastropování, degresivita, platby na první hektary)
 - ❖ Evropský parlament se bude v květnu 2019 měnit, nyní se teprve jen plénum vyjádřilo ke Sdělení z listopadu.
 - ❖ Je třeba jednat se současnými MEPs, ale i s kandidáty.
 - ❖ Členské státy mohou odmítnout VFR (nesmíme být sami a SZP nemůže být jedinný důvod)
 - ❖ K blokaci je za potřebí 45 % členských států, 35,5 % populace, popř. ioanninský mechanismus (výrazná menšina proti = EK musí přehodnotit).

Co bude AK ČR požadovat

- **Rozpočet pro ČR** - Udržet rozpočet na přímé platby i na Program rozvoje venkova – není možné snižovat alokaci na SZP v době, kdy chceme po zemědělci plnit stále více úkolů – tím by se stalo evropské zemědělství nekonkurenceschopné a nikdo by v něm nechtěl pracovat. Je třeba při porovnání pracovat s 2 % inflací za celé období a pokud to takto přepočítáme, tak například propad v přímých plateb by byl 15 %.
- **Zastropování , aneb co se do něj bude počítat** – prosadit, aby se do stropu nepočítala dobrovolná ekologická platba v prvním pilíři – nedává logiku zastropovat dobrovolný větší přínos pro životní prostředí. Dále je třeba dát mimo strop vyjmout také VCS (platby na citlivé komodity a živočišnou výrobu). Nedává logiku stropovat platby, které by měly pomoci citlivým odvětvím, kde EU i členská země má zájem o jejich udržení. Pokud budou tyto složky do stropu zahrnuty, tak to zapříčiní výrazné snížení plnění těchto dvou důležitých priorit EU. Navíc se historicky tyto platby nezahrnovaly do dobrovolného zastropování, ani do degresivity.
- **Zastropování – osobní náklady** – u zaměstnanců jednoznačně započítat skutečné osobní náklady celkem podniku z účetnictví – to by bylo administrativně nejjednodušší a spravedlivé. Pokud by se počítaly průměrné osobní náklady na pracovníka – tak by to demotivovalo podniky přidávat mzdy a nedošlo by k naplnění priority EU přiblížit platy zemědělců ostatním resortům. Byl by zájem o větší množství méně kvalifikovaných zaměstnanců a to by mohlo znamenat nižší standardy ochrany přírody a výroby potravin pro evropské občany. Výpočty podle průměru by navíc zbytečně zvýšily administrativní náročnost, skutečné osobní náklady, jsou velmi jasně evidované a v podniku kontrolované.
- **VCS – požadujeme navýšení VCS minimálně na 25 %.** V ČR došlo k prudkému poklesu citlivých komodit a živočišné výroby. VCS jsou důležitým nástrojem, jak udržet již tyto snížené stavy. Je třeba si jasně vysvětlit kolik jsou maximální % VCS pro ČR. Z návrhu není nyní zcela jasné jestli pro ČR platí snížení na 10 + 2 %, nebo stejný podíl, jako v roce 2018 – 13 + 2 %.

Děkuji za pozornost.